VSTUPNÍ ČÁST

Název modulu

Soužití v lidském společenství (E)

Kód modulu

SP-m-2/AD35

Typ vzdělávání

Všeobecné vzdělávání

Typ modulu

všeobecně vzdělávací

Využitelnost vzdělávacího modulu

Kategorie dosaženého vzdělání

E (dvouleté, EQF úroveň 2)

Vzdělávací oblasti

SP - Člověk a společnost

Komplexní úloha

Obory vzdělání - poznámky

Délka modulu (počet hodin)

8

Poznámka k délce modulu

Platnost modulu od

30. 04. 2020

Platnost modulu do

Vstupní předpoklady

Bez prerekvizit.

Modul je univerzálně použitelný pro širokou cílovou skupinu. Vstupním požadavkem jsou způsobilosti získané absolvováním ZŠ. Modul pracuje také se zkušenostmi žáků získanými informální cestou.

JÁDRO MODULU

Charakteristika modulu

Obecný cíl

Obecným cílem modulu je, aby žák dovedl uplatňovat principy rovnosti a spravedlnosti, spolupráce, vzájemného dialogu,

tolerance a respektu ve společnosti, ve které se vyskytují různé skupiny lidí.

Obsahová charakteristika
Soužití různých skupin společnosti může vyvolávat konflikt. Žák má prostřednictvím modulu získat přehled o ohniscích konfliktu v každodenním životě a v každodenních interakcích (rasismus, xenofobie, nesnášenlivost, sexismus, stereotypizace atp.) i předpokladech nekonfliktního soužití. Problematika je zpracována na tématech genderové, náboženské, kulturní, etnické, sociální a generační rozmanitosti.

Hlavní roli v modulu hrají principy soužití různých společenských skupin v demokratické společnosti s přihlédnutím k nejvýznamnějším charakteristikám těchto skupin a souvisejícím aktuálním tématům.

Modul staví na faktografické základně, avšak pouze v nezbytně nutném rozsahu. Jeho funkce je především praktická a výchovná a zahrnuje postojovou a hodnotovou složku.

Cílová skupina
Modul je určen žákům kategorie vzdělání E (s výučním listem) napříč všemi obory vzdělání.

Návaznosti modulu
Modul má vztah k následujícím (povinným) modulům: Člověk v demokratické společnosti (člověk a společnost), Právo (člověk a společnost), Svět v souvislostech (člověk a společnost). Moduly lze řadit v libovolném pořadí.

Očekávané výsledky učení

- žák odlišuje charakteristiky různých skupin společnosti od společenských stereotypů a předsudků o nich.
- žák vysvětlí, v čem spočívá škodlivost projevů rasismu, xenofobie, nesnášenlivosti a sexismu.

Obsah vzdělávání (rozpis učiva)

Obecná rovina:

- konflikt mezi skupinami společnosti: rasismus, xenofobie, nesnášenlivost, sexismus, šikana…
- předpoklady harmonického soužití různých skupin společnosti (spolupráce, dialog, tolerance a respekt, rovné příležitosti atd.)
- společenské stereotypy a předsudky o skupinách společnosti vs. realita

Aplikovaná rovina:

Obecný obsah vzdělávání (viz „Obecná rovina“) je vhodné zpracovat konkrétně na tématech různých skupin společnosti:

- genderová identita: muži, ženy a sexuální menšiny
- nejvýznamnější náboženství současného světa a ateismus
- kulturní, etnická, sociální a generační rozmanitost

Kromě obsahu vzdělávání aplikovaného na konkrétní skupiny společnosti by si žák měl vždy osvojit charakteristiku dané skupiny společnosti alespoň na minimální úrovni.

Ve výběru skupin společnosti, se kterými se bude pracovat, je možné zohlednit úroveň, společenský kontext a preference třídy či aktuální dění.

Učební činnosti žáků a strategie výuky

Důraz je vhodné klást na činnostní strategie, prožitek žáka (aktivity s „aha“ efektem) a diskuzi. Je žádoucí konfrontovat žáka s kontextem jiných skupin společnosti a rozrušovat stereotypy a předsudky o nich.

Pro dosažení výsledků učení jsou doporučeny následující činnosti (pozn. není nutné využít všechny):

- konfrontace s reálnými příběhy zahrnující problematiku konfliktu mezi skupinami společnosti, stereotypů/předsudků (z textu, nahrávky, videa, reálného setkání)
- beseda s příslušníky různých společenských skupin (genderové, náboženské, kulturní, etnické, sociální a generační skupiny)
- setkání a výměna zkušeností s představiteli různých skupin společnosti ve třídě (např. setkání odlišných kultur s ukázkami jejich kulturních zvyků/kuchyně)
- sdílení osobních zkušeností s negativním efektem „nálepkování“
- diskuze ve třídě
- brainstorming (např. stereotypy a předsudky vs. realita)

- práce ve skupinách s prezentací výsledku (př. různá náboženství, kultury, etnika)
- práce s problematickými výroky na sociálních sítích
- výklad učitele (v omezené míře)

Zařazení do učebního plánu, ročník

VÝSTUPNÍ ČÁST

Způsob ověřování dosažených výsledků

Vzdělávací modul má především vést žáka k toleranci a respektu k různým skupinám společnosti. Výsledky učení je vhodné ověřovat zejména v průběhu modulu (průběžné hodnocení zapojení žáka, formativní hodnocení), doplňkově pak také na konci, kdy je možné ohodnotit výsledky praktických činností.

Hlavním kritériem pro splnění modulu je, že žák projde osobní zkušeností s tématem a s řešením praktických úkolů. Pro ověřování a hodnocení v průběhu modulu je možné využít všechny činnosti, kterých se budou žáci aktivně účastnit. Těžiště při hodnocení pak spočívá především v postupu s přihlédnutím k výsledku. V případě týmové práce je nutné předem určit podíl každého člena týmu na plánovaném výsledku.

Kritéria hodnocení

Modul žák splní, pokud jeho práce v průběhu modulu naplňuje následující body:

- žák odlišuje charakteristiky různých skupin společnosti od společenských stereotypů a předsudků o nich.
    - žák charakterizuje vybrané skupiny společnosti
    - žák identifikuje stereotypní/předsudečné výroky o vybraných skupinách společnosti ve svém okolí (vč. osobní a online komunikace)
    - žák na příkladu vysvětlí, kdy je člověk znevýhodněn společenskými stereotypy a předsudky
- žák vysvětlí, v čem spočívá škodlivost projevů rasismu, xenofobie, nesnášenlivosti a sexismu.
    - žák identifikuje projevy rasismu, xenofobie, nesnášenlivosti a sexismu ve svém okolí (vč. osobní a online komunikace)
    - žák formuluje a obhájí zásady harmonického soužití různých skupin společnosti

Doporučená literatura

Interkulturní vzdělávání: https://www.varianty.cz/download/docs/128_interkulturni-vzde-la-va-ni-i.pdf

Interkulturní vzdělávání II: https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/interkulturni_vzdelavani_ii.pdf

Aktivita Co vidíte?: https://www.varianty.cz/metodicke-listy/14-co-vidite

Aktivita Černobíle (str. 9–12): https://celsuz.cz/res/archive/002/000395.pdf?seek=1327676721

Aktivita Jaký je? (str. 35): http://www.in-ius.cz/dwn/ja-a-oni-jsme-my/ja-a-oni-jsme-my-mkv.pdf

Aktivita Kulturní batoh (str. 104): https://www.varianty.cz/active-citizens/flipviewerxpress.html

Aktivita Menšiny (str. 84–85): http://www.obcanskevzdelavani.cz/uploads/8684ea384156c7a4d09369659cb769bdbc434e80_uploaded_cov2012-vyuka_demokracie.pdf

Aktivita Most přes Wadi: https://www.jsns.cz/lekce/15672-most-pres-wadi

Aktivita Proč ten šátek? (str. 31–57): https://celsuz.cz/res/data/003/000515.pdf

Aktivita Rovnost mužů a žen: http://www.vychovakobcanstvi.cz/rovnost-3-hodina-rovnost-muzu-a-zen

Aktivita Velká světová náboženství: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2856/bohatstvi-kultur-projekt-velka-svetova-nabozenstvi.html/

Aktivita Vítkov (str. 66–68): http://gabal.eu/img/DvE-aktivity.pdf

Aktivita Všichni jsme si rovni: http://www.vychovakobcanstvi.cz/vsichni-jsme-si-rovni

Aktivita Zatajené dopisy: https://www.jsns.cz/lekce/18889-zatajene-dopisy

Poznámky

- V úspěšnosti průběhu modulu hraje zásadní roli učitel a jeho vedení a podpora, které poskytuje žákům při provádění učebních činností.
- V průběhu realizace vzdělávacího modulu se žáky se doporučuje minimalizovat použití pojmů vyjádřených cizími slovy.

Obsahové upřesnění

VV - Všeobecné vzdělávání

Materiál vznikl v rámci projektu Modernizace odborného vzdělávání (MOV), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval Národní pedagogický institut České republiky. Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Aneta Vencovská. Creative Commons CC BY SA 4.0 – Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.